

Satversmes tiesa

Preses relīze

Lieta Nr. 2021-31-0103

07.09.2022.

INFORMĀCIJA PAR LIETU Nr. 2021-31-0103

“Par Elektroenerģijas tirgus likuma 31.³ panta pirmās un trešās daļas, kā arī Ministru kabineta 2020. gada 2. septembra noteikumu Nr. 560 „Noteikumi par elektroenerģijas ražošanu, izmantojot atjaunojamos energoresursus, kā arī par cenu noteikšanas kārtību un uzraudzību” 21.3., 28., 30., 31., 48.4. punkta un 3. pielikuma atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1. pantam un 105. panta pirmajam teikumam”

Satversmes tiesa 2022. gada 13. septembrī plkst. 10.00 izskatīs lietu Nr. 2021-31-0103 “Par Elektroenerģijas tirgus likuma 31.³ panta pirmās un trešās daļas, kā arī Ministru kabineta 2020. gada 2. septembra noteikumu Nr. 560 „Noteikumi par elektroenerģijas ražošanu, izmantojot atjaunojamos energoresursus, kā arī par cenu noteikšanas kārtību un uzraudzību” 21.3., 28., 30., 31., 48.4. punkta un 3. pielikuma atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1. pantam un 105. panta pirmajam teikumam.

LIETAS DALĪBNIEKI

- Pieteikuma iesniedzējas: AS „ZIEDI JP”, SIA „AD Biogāzes stacija”, SIA „BIO FUTURE”, SIA „GAS STREAM”, sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Conatus BIOenergy”, AS „International Investments”, SIA „Agro Iecava”, SIA „RZS ENERGO”, sabiedrības ar ierobežotu atbildību LATVIJAS LAUKSAIMNIECĪBAS UNIVERSITĀTES MĀCĪBU UN PĒTĪJUMU SAIMNIECĪBA „VECAUCE”.
- Institūcijas, kas izdevušas apstrīdētos aktus: Saeima un Ministru kabinets.

APSTRĪDĒTĀS NORMAS

Elektroenerģijas tirgus likuma 31.³ panta pirmā daļa noteic, ka elektroenerģijas ražotājiem, kas izmanto šā likuma 28., 28.1, 29. vai 30. pantā minētās tiesības un koģenerācijas procesā ražo siltumenerģiju, ir pienākums nodrošināt siltumenerģijas lietderīgu izmantošanu (lietderīga siltumenerģija). Savukārt šā panta trešā daļa paredz, ka Ministru kabinets nosaka kārtību, kādā tā noteiktā iestāde pārbauda lietderīgās siltumenerģijas izmantošanu, lai nodrošinātu atbilstību šajā likumā un Ministru kabineta noteikumos noteiktajiem valsts atbalsta saņemšanas nosacījumiem.

Pamatojoties uz Elektroenerģijas tirgus likuma 29. panta ceturto daļu, 31.¹ panta devīto daļu, 31.² panta trešo un piekto daļu un 31.³ panta trešo daļu Ministru kabinets 2020. gada 2. septembrī izdeva noteikumus Nr. 560 „Noteikumi par elektroenerģijas ražošanu, izmantojot atjaunojamos energoresursus, kā arī par cenu noteikšanas kārtību un uzraudzību” (turpmāk – Noteikumi Nr. 560). Noteikumu Nr. 560 28. punkts noteic norēķinu periodu obligātā iepirkuma tiesību īstenošanā; 30. punkts paredz, ka obligātajā iepirkumā pārdodama ir tikai koģenerācijā saražota elektroenerģija; 31. punkts regulē, kā, ievērojot elektrostaciju kopējos lietderības rādītājus, tostarp siltumenerģijas lietderīgu ražošanu, iespējams aprēķināt obligātajā iepirkumā pārdodamo elektroenerģijas apjomu; 48.4. punkts pilnvaro Būvniecības valsts kontroles biroju atņemt obligātā iepirkuma tiesības, ja ražotājs nenodrošina siltumenerģijas lietderīgu izmantošanu. Savukārt Noteikumu Nr. 560 3. pielikumā norādīti koeficienti, kas var būt piemērojami koģenerācijas stacijas kopējās enerģijas ražošanas efektivitātes noteikšanai.

AUGSTĀKA JURIDISKA SPĒKA NORMAS

- Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 1. pants: “Latvija ir neatkarīga demokrātiska republika.”
- Satversmes 105. panta pirmais teikums: “Ikvienam ir tiesības uz īpašumu.”

PIETEIKUMA IESNIEDZĒJU APSVĒRUMI

Pieteikuma iesniedzējas ražo elektroenerģiju koģenerācijas procesā, izmantojot biogāzi. To tiesības piedalīties obligātajā iepirkumā ir saistītas ar Noteikumu Nr. 560 prasību ievērošanu. Pieteikuma iesniedzējas iebildušas pret konkrētām ar lietderīgās siltumenerģijas nodrošināšanu saistītām prasībām, kā arī pret lietderīgās siltumenerģijas

sasaisti ar obligātā iepirkuma apjoma noteikšanu. Pieteikuma iesniedzējas nevarot izpildīt jaunās prasības siltumenerģijas lietderīgai izmantošanai. Līdz ar to būtiski samazinoties Pieteikuma iesniedzēju gūto ieņēmumu apmērs, ar ko Pieteikuma iesniedzējas rēķinājās, veicot investīcijas uzņēmējdarbībā saskaņā ar tām piešķirtajām tiesībām piedalīties obligātajā iepirkumā. Samazinoties valsts noteiktajam atbalstam elektroenerģijas ražošanai ar atjaunojamiem energoresursiem, esot apdraudēta Pieteikuma iesniedzēju ekonomiskā dzīvotspēja un veikto investīciju atgūšana. Tādējādi esot nesamērīgi ierobežotas Pieteikuma iesniedzēju īpašuma tiesības un aizskarta to tiesiskā palāvība. Tāpat Pieteikuma iesniedzējas uzskata, ka uz tām nevar attiecināt augstas energoefektivitātes koģenerācijas prasības, kas noteiktas Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2012/27/ES par energoefektivitāti, ar ko groza Direktīvas 2009/125/EK un 2010/30/ES un atceļ Direktīvas 2004/8/EK un 2006/32/EK. Turklāt Latvija esot ieviesusi stingrākas prasības, nekā paredz minētā direktīva.

INSTITŪCIJAS, KAS IZDEVUSI APSTRĪDĒTO AKTU, – SAEIMAS – APSVĒRUMI

Saeima apšaubā, ka pastāv cēloņsakarība starp apstrīdētajām normām un Pieteikuma iesniedzēju tiesību uz īpašumu ierobežojumu. Pieteikuma iesniedzēju norādītie apsvērumi šajā sakarā esot pārāk vispārīgi. Tāpat Pieteikuma iesniedzējas neesot varējušas paļauties uz valsts atbalsta aprēķināšanas mehānisma nemainīgumu, kā arī to, ka uz tām nebūs attiecināma prasība izmantot siltumenerģiju lietderīgi. Pieteikuma iesniedzējas, izpildot tām noteiktās prasības, joprojām varēsot saņemt valsts atbalstu likumā paredzētajā 20 gadu periodā, jo ar apstrīdētajām normām netiekot atņemtas tiesības piedalīties obligātajā iepirkumā pēc būtības.

INSTITŪCIJAS, KAS IZDEVUSI APSTRĪDĒTO AKTU, – MINISTRU KABINETA – APSVĒRUMI

Ministru kabinets norāda, ka ar grozījumiem Elektroenerģijas tirgus likumā esot pārņemtas tostarp Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2012/27/ES par energoefektivitāti, ar ko groza Direktīvas 2009/125/EK un 2010/30/ES un atceļ Direktīvas 2004/8/EK un 2006/32/EK, kā arī Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā (ES) 2018/2001 par no atjaunojamajiem energoresursiem iegūtas enerģijas izmantošanas veicināšanu ietvertās prasības. Elektroenerģijas tirgus likuma 31.³ panta prasības koģenerācijas elektrostacijās saražoto siltumenerģiju izmantot lietderīgi tiekot attiecinātas uz visiem elektroenerģijas ražotājiem, kas piedalās obligātajā iepirkumā, neizdalot atsevišķi tos elektroenerģijas ražotājus, kas valsts atbalstu saņem tāpēc, ka tie elektroenerģiju ražo no atjaunojamiem energoresursiem, vai tāpēc, ka tie elektroenerģiju

ražo koģenerācijā. Ņemot vērā minēto, Ministru kabinets, izdodot apstrīdētās normas, esot ievērojis likumā ietvertu regulējumu, ar kuru savukārt esot tikušas pārņemtas iepriekš minēto direktīvu normas.

Ministru kabinets norāda, ka izskatāmajā gadījumā priekšroka jādod sabiedrības interesēm padarīt valsts atbalsta sistēmu efektīvāku, nevis elektroenerģijas ražotāju interesei saglabāt esošo sistēmu nemainīgu. Turklāt jāņem vērā, ka apstrīdētās normas neierobežojot tiesības pārdot saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros.

PIEAICINĀTĀS PERSONAS

Personas vai to pārstāvji, kas savu viedokli snieguši rakstveidā: Ekonomikas ministrija, Tieslietu ministrija, Zemkopības ministrija, Būvniecības valsts kontroles birojs, Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija, biedrība "Latvijas Atjaunojamās enerģijas federācija", biedrība "Latvijas Biogāzes asociācija", biedrība "Latvijas Elektroenerģētiķu un Energobūvnieku asociācija", *Dr.oec.* Raita Karnīte, *Dr.sc.ing.* Vladimirs Kirsanovs un *Mg.iur.* Viktorija Soņeca.

Uz tiesas sēdi ar lietas dalībnieku piedalīšanos aicinātās personas vai to pārstāvji: Ekonomikas ministrija, Tieslietu ministrija, Zemkopības ministrija, Būvniecības valsts kontroles birojs, Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija, biedrība "Latvijas Atjaunojamās enerģijas federācija", biedrība "Latvijas biomasas asociācija LATBIO", biedrība "Latvijas Biogāzes asociācija", biedrība "Latvijas Elektroenerģētiķu un Energobūvnieku asociācija", *Dr.oec.* Raita Karnīte, *Dr.sc.ing.* Aiga Barisa, *Dr.sc.ing.* Vladimirs Kirsanovs, *Mg.iur.* Viktorija Soņeca, *LL.M.* Jūlija Jerņeva un *Mg.iur.* Solvita Harbaceviča.

TIESAS PROCESS

Lietas Nr. 2021-31-0103 izskatīšana tiesas sēdē ar lietas dalībnieku piedalīšanos tiks uzsākta 2022. gada 13. septembrī. Tiesas sēde notiks klātienē, bet pieaicinātās personas tiks uzklausītas gan klātienē, gan izmantojot tehnoloģiju sniegtās iespējas, attālinātā režīmā.

Interesenti tiesas sēdi ar lietas dalībnieku piedalīšanos varēs vērot tiešraidē Satversmes tiesas mājaslapās un tiesas YouTube kontā. Informācija būs pieejama arī Satversmes tiesas twitter kontā @Satv_tiesa.

Tiesas sēdes laikā lietas dalībnieki izklāsta lietas faktiskos apstākļus un juridisko pamatojumu, tiek uzklausītas pieaicinātās personas, tad seko tiesas debates un replikas. Tiesas sēde beidzas ar tiesas sēdes priekšsēdētāja paziņojumu par to, kad tiks pasludināts spriedums. Nolēmumu pieņem ne vēlāk kā 30 dienas pēc pēdējās tiesas sēdes.

Par nolēmuma pasludināšanas dienu un laiku tiks izsūtīta preses relīze un informācija tiks publicēta Satversmes tiesas mājaslapā sadaļā "Jaunumi", kā arī sadaļā "Lietas" pie šīs lietas numura.

Relīze sagatavota, lai informētu sabiedrību par Satversmes tiesas darbu. Detalizētāka informācija par Satversmes tiesas aktualitātēm, ierosinātajām un izskatītajām lietām pieejama Satversmes tiesas mājaslapā www.satv.tiesa.gov.lv. Aicinām sekot līdzī informācijai arī tiesas *Twitter* kontā [@Satv_tiesa](https://twitter.com/Satv_tiesa) un tiesas *Youtube* [kanālā](#).

Zanda Meinarte

Satversmes tiesas

Sabiedrisko attiecību speciāliste

Zanda.Meinarte@satv.tiesa.gov.lv

67830759, 26393803

Video par Satversmes tiesu [šeit](#).

